

sig til nok saa hellige Traktater. En saadan Retstilstand, hvorved man kun er i Sikkerhed, naar man er stærkt nok til at forsvare sit Land, vil imidlertid ikke kunne blive varig, naar man ser hen til det Kulturtrin, hvorpaa Europa nu staar. Det kan ikke antages, at man i Længden vil vedblive at leve under en saadan væbnet Fred som den, hvorunder vi nu leve, at man i Længden vil vedblive at staa med Haanden paa Sverdet uden at vide, hvilket Dieblis det maa drages, og at man i blodige Kampe vil fortære sine bedste Kræfter paa Hærvesenet og anvende en stor Del af sine Indtagter derpaa. Jeg betragter den nuværende Tid som en Dvergangstilstand til en anden og sikkrere Tid, og man kan ikke være i Tvivl om, hvilken anden og sikkrere Tilstand jeg tænker paa; jeg tænker paa den nationale Folkerets Tilstand. Dette at være en Nation, en livskraftig og frivillig Nation, vil om kortere eller længere Tid være det Børn, der bedst vil sikke Landenes Bestaaen. Derfor kan jeg ikke Andet end mene, at det Klogeste og Rigtigste, som det danske Folk i dette Dieblis har at gjøre, er at søge at bevare Danmark, indtil de urolige Tider, hvorunder vi nu leve, nogenlunde ere gaæede over, indtil den nationale Folkeret er traadt frem i anerkendt Gyldighed og har vundet Hævd i Folkene. Jeg maa da stærkt udtale mig imod den Tanke, der i Modsetning hertil er kommen frem, nemlig Tanken om at falde med Gre, thi ere vi faldne med Gre, tror jeg rigtignok ikke, at vi, naar Tiden kommer, ere nær saa nær ved at leve op igjen, som hvis vi slet ikke vare faldne; jeg tvivler ikke om, at man i saa Henseende vil give mig Ret. Man har overhovedet sagt, at det at falde med Gre ligesom skulde forudsætte en senere Opstandelse. (Anfjær: Men at falde med Stam da!) Jeg vil ikke tale om at falde med Stam; thi det forekommer mig ikke, at Nogen kan falde med Stam. Naar man nemlig kæmper og falder for sit Land, falder man ikke med Stam, og kæmper man ikke, falder man ikke, hvorefter følger, at man ikke kan falde med Stam. Derfor som man sagde, at et Folk, som levede i en saadan Mangel paa Mandelighed, i en saadan materiel Udsjæthed, at det af Spar-sommelighedshensyn og materiel Begjærighed ikke vilde væbne eller ruste sig til Kamp for sit Land og derfor blev taget af en Haansuld Skrivelkarle andessjædsfra, ikke havde Udset til at staa op igjen, vilde dette være rigtigt, dog ikke fordi det ikke vilde kæmpe, men fordi der ikke levede nogen frisk og sund Folkeand i det. Jeg tror ikke, at det Folk, der falder med Gre og kæmper til

sidste Mand, er nærmere ved at opstaa end et andet, der kæmper, hvad enten der falder 100,000, 40,000 eller 20,000 af dets Borgere; thi en Kamp til sidste Mand har i og for sig ingen Betydning for Opstandelsen. Jeg tror i det Sele taget ikke saa meget paa denne folkelige Opstandelse. — Der bliver nu et andet Spørgsmaal at besvare, nemlig dette, om vi da skulde afvæbne, siden jeg finder Udgifterne for store, siden jeg finder, at vi ikke kunne forsvare os, og siden jeg finder, at Udgifterne ville lamme vor indre Udvikling. Dette Spørgsmaal vil jeg strax besvare med et rent og bestemt Nei. Vi skulle ikke afvæbne, men vi skulle gaa en fornuftig Middelvei mellem at ruste os over al Maade og slet ikke at ruste os; det er det, jeg tror, vi skulle gjøre. Der vil overhovedet ikke kunne være Tale om Udvæbning, uden at man for Landets indre Vedkommende maatte sætte noget Midet i Stedet, som ogsaa var en Væbning under et andet Navn, og man vil heller ikke kunne afvæbne, fordi en hvilken som helst lille Flok da vilde kunne trænge ind og sige: Nu er Danmark vort, hvad vi da rigtig skulde finde os i at se paa. Dette vil man aldrig finde sig rolig i, og derfor vil man ikke afvæbne. Man har udtalt en Tanke om at opgive sig selv, og jeg kan ikke Andet end komme til at berøre denne Tanke med saa Ord. Jeg vilde ogsaa se en Opgivelse af os selv i, hvis vi her i Danmark vilde sige: Da vi ikke ere sikke paa at feire eller at blive vore Modstandere jevnbyrdige, vilde vi ingen Arme have. Deri vilde jeg se en Opgivelse, men jeg vil ikke være med til, at vi opgive os selv. Jeg vil have saa meget Hærvesen, som jeg tror, det kan være gavnligt for Danmark at have; men paa den anden Side vil jeg ikke have en saa stor Arme, at den i Fredstid fortærer os selv, saaledes at vi, naar vi skulle bruge den, ikke have Noget at bruge den for. Her mødes min Tanke med en Tanke, der er bleven fremsat iforaaars af det ærede Medlem for Beile Amts 2den Valgkreds (Berg), nemlig den, at vi skulle fælde et fornuftigt Skjøn over, hvor Meget vi uden at træde andre Interesser for nær kunne anvende paa vort Hærvesen, saaledes at vi som fløge Husholdere dele vor Formue og vore Indtagter mellem Interesserne i Forhold til deres Vigtighed og Betydning. Jeg kommer her til, hvad jeg selv og saa mange Andre have sagt, nemlig at vore nuværende og projekterede Udgifter til Forsvarsvæsenet ere for store, og mine Tanker mødes da med en Tanke, som er udtalt trindt omkring blandt det danske